

Rapport - systemrevisjon ved Helgeland Avfallsforedling IKS

Adresse: Postboks 1295 Sentrum 8602 Mo i Rana		Tillatelse av: - 26.9.2009 (mottak, sortering og behandling av avfall) - 29.10.2015 (mottak, sortering og lagring av farlig avfall og næringsavfall på Vikaleira)
Organisasjonsnr:	974010275	Tidsrom for revisjon: 2.-5. oktober 2018
Epost:	haf@haf.no	Revisjonsleder: Anette Pettersen
Kontaktperson:	Kim Rainer Mattson	Medrevisor: Marit Torsvik

Rapportens innhold

Denne rapporten beskriver avvik og anmerkninger relatert til forurensningsloven med forskrifter og selskapets tillatelse, som ble avdekket innen de områdene som er kontrollert. Revisjonen omfattet selskapets internkontrollsystem og avfallsanlegg som er lokalisert på Røssvollhei og i Nordre gate i Rana kommune, samt Korgen gjenbruksstasjon i Hemnes kommune.

Hovedkonklusjon

Under revisjonen ble det påvist 12 avvik fra forskrifter og tillatelse.

I tillegg ble det registrert 5 anmerkninger.

Godkjent dato: 2.11.2018

Oddlaug Ellen Knutsen
seksjonsleder

Anette Pettersen
rådgiver

Innhold

<i>Innledning</i>	3
<i>Dokumentgrunnlag</i>	3
<i>Omfang</i>	5
<i>Avvik</i>	5
<i>Anmerkninger</i>	11
<i>Gjennomføring</i>	13
<i>Oppsummering</i>	13
<i>Deltakere</i>	14

Innledning

Rapporten er utarbeidet etter en systemrevisjon ved Helgeland Avfallsforedling IKS (HAF) 2.-5. oktober 2018.

- **Systemrevisjon** er en systematisk granskning av virksomheten for å fastslå om internkontrollaktiviteter og tilhørende resultater stemmer overens med det som er planlagt. En systemrevisjon vil vanligvis omfatte en gjennomgang av virksomhetens HMS-dokumentasjon, intervjuer og verifikasjoner.
- **Verifikasjon** er bekreftelse ved å undersøke og fremskaffe objektivt bevis på at spesifiserte krav er oppfylt.

Systemrevisjoner inngår som en del av Fylkesmannens arbeid med å håndheve gjeldende krav med hensyn til beskyttelse av det ytre miljø. Kontrollen fokuserer på overholdelse av krav og rapporten beskriver eventuelle avvik og anmerkninger som ble avdekket under kontrollen. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av selskapets miljøarbeid eller miljøstatus.

Hensikten med kontrollen var å fastslå om selskapets internkontroll er effektiv med hensyn til å nå fastsatte miljømål, om den tilfredsstillende kravene i internkontrollforskriften, hvorvidt forhold som er beskrevet i systemet stemmer overens med praksis i selskapet (kart og terreng) og å påse at krav fastsatt i forurensningsloven med tilhørende forskrifter og vilkår i gitte tillatelser overholdes av selskapet.

Kontrollen ble gjennomført ved granskning av internkontrollsystemet, ved intervjuer av relevante personer i organisasjonen, og ved verifikasjon av at rutiner, prosedyrer og instruksjoner blir fulgt opp i praksis. Rapporten omhandler eventuelle avvik og anmerkninger som er avdekket under kontrollen.

- **Avvik** er overtredelse av krav fastsatt i, eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.
- **Anmerkning** er forhold som tilsynsetaten mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse-, miljø- og sikkerhet, men som ikke omfattes av definisjonen på avvik.

Dokumentgrunnlag

Følgende dokumenter danner grunnlaget for kontrollen:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse av 26.6.2009 til mottak, sortering og behandling av avfall

Krav	Dokumenter
Organisasjonskart, stillingsbeskrivelser	Organisasjonskart Beskrivelse av verneombud Stillingsbeskrivelse daglig leder Stillingsbeskrivelse driftskordinator Stillingsbeskrivelse driftsleder Stillingsbeskrivelse fagarbeider Stillingsbeskrivelse kommunikasjonsansvarlig Stillingsbeskrivelse kontormedarbeider Stillingsbeskrivelse miljø- og kvalitetsleder Stillingsbeskrivelse miljøingenør Stillingsbeskrivelse økonomileder Stillingsbeskrivelse økonomimedarbeider
Prosedyre avviksbehandling og oppfølging	Prosedyre – avvikshåndtering og tiltak Prosedyre – registrering, melding og gransking av personskader
Prosedyrer for systematisk overvåking og internkontroll	HMS-runder, vernerunder Ledelsens gjennomgang Plan for miljøovervåking Plan HMS-runder og oppfølging ihht rutiner Revisjoner (eksterne og interne)
Prosedyrer opplæring	Sjekkliste nyansatte Opplæringsprogram og sjekkliste nyansatte Opplæring HMS og arbeidsutstyr Opplæring ISO 14001 – HMS Opplæring nyansatte Nordre gate Opplæring nyansatte og vikarer Røssvolhei
Prosedyre risikovurdering	Risikovurdering HAF
Annen relevant info	Beskrivelse av prosesser og anlegg Generell beskrivelse miljøstyringssystem Kontekst HAF IKS Målsetting og politikk – ytre miljø Oversikt lover og forskrifter
Prosedyrer farlig avfall og deponi	Mottak farlig avfall Vika Transport farlig avfall Prosedyre deponigassanlegg Mottak av asbest

Fylkesmannen fikk i forkant av revisjonen oversendt dokumenter fra HAF som vist i tabell 1. Underveis i revisjonen ble HAF sitt digitale styringssystem (Stamina Interaktiv) brukt til å slå opp annen dokumentasjon. I tillegg ble følgende dokumenter oversendt via epost:

- Samsvarsvurdering 2017-2018
- Analysedata grunnvann, overflatevann, sediment, resipient

-
- Sigevannsanalyser fra og med 2005
 - Oljeutskiller 2018

Omfang

Systemrevisjon av HAF sin internkontroll omfattet oppfølgingen av krav fastsatt i medhold av forurensningsloven med tilhørende forskrifter og tillatelser. Revisjonen er basert på gransking av internkontrollsystemet og opplysninger som har kommet fram under åpningsmøte, intervju og sluttmøte. Det ble også gjennomført verifikasjon ved Røssvollhei (avfallsmottak og deponi), i Nordre gate og på Korgen gjenbruksstasjon. Totalt var 9 personer hos HAF og 2 personer hos Fylkesmannen involvert i gjennomføringen av revisjonen. Detaljert liste over alle deltakere er vist helt til slutt i denne rapporten. Fylkesmannen har ikke vurdert andre forhold ved selskapets virksomhet.

Avvik

Følgende avvik ble avdekket under revisjonen

Avvik 1

HAF IKS har ikke en plan for kompetanseheving av personell som håndterer farlig avfall.

Avvik fra

- avfallsforskriften kapittel 11 vedlegg III punkt 6.1

Begrunnelse

Personell som håndterer farlig avfall plikter å ha nødvendig kompetanse og kunnskap. Plan for kompetanseheving skal kunne dokumenteres. På revisjonstidspunktet kunne det ikke legges frem en plan for kompetanseheving for den enkelte ansatte. Det finnes en oversikt over hvilke kurs personalet har, men det er opp til den enkelte selv å følge med på tilbud som finnes, og eventuelt be om å få delta på kurs/seminarer etc.

Avvik 2

HAF IKS mangler vurdering av resultatene fra sigevannsovervåkingen

Avvik fra

- tillatelsens vilkår 3.6.4 punkt 4, jf. punkt 3

Begrunnelse

Resultatene fra overvåking av sigevann skal sammenstilles og vurderes årlig. HAF har to regneark der måleresultatene sammenstilles, et for sigevannsanalyser og et for grunnvann/overflatevann/resipient/sediment. Det kan ikke legges frem en faglig vurdering av resultatene.

Avvik 3

HAF IKS sender ikke årsrapport til Fylkesmannen med andre opplysninger enn det som rapporteres via AltInn

Avvik fra

- tillatelse av 26.6.2009 vilkår 1.11, 3.6.6 punkt 3
- tillatelse av 29.10 2015 vilkår 9.2

Begrunnelse

Det blir rapportert via AltInn for deponiet hvert år, men det blir ikke levert årsrapport i henhold til vilkår 1.11 og 3.6.6 punkt 3 i tillatelse av 26.6.2009. Det er heller ikke levert årsrapport i henhold til vilkår 9.2 i tillatelse av 29.10.2015, for eksempel målinger av oljeutskiller og mengde avfall som er mottatt/sendt videre.

Avvik 4**HAF IKS gjennomfører ikke mottakskontroll av alt avfall som kommer til deponi****Avvik fra**

- avfallsforskriften kapittel 9 vedlegg II
- tillatelsens vilkår 3.1.1 punkt 2 og 3

Begrunnelse

Det skal gjennomføres kontroll av alt avfall som kommer til deponiet. Hva som menes med mottakskontroll er nærmere definert i avfallsforskriften kapittel 9 vedlegg II. Det skal også gjennomføres stikkprøvekontroller. HAF kunne ikke dokumentere noen form for mottakskontroll for de typer avfall som legges på deponi: «inerte masser» (glass, isolasjon, betong osv.), avfall som er utsortert fra restavfall til forbrenning, asbest, to typer slam fra renseanlegg (det som sedimenterer før rensing og det som kommer ut fra renseprosessen), lett forurensede masser.

Figur 1: Eksempler på avfall som deponeres uten dokumentasjon på mottakskontroll: Øverst til venstre gips, øverst til høyre «inert avfall», nederst til venstre utsortert avfall og nederst til høyre slam fra rensing av sigevann.

Avvik 5

Avfall blir kjørt direkte til deponi uten forbehandling

Avvik fra

- tillatelsens vilkår 3.1.2 punkt 1, jf. avfallsforskriften § 9-3 punkt i)

Begrunnelse

Alt avfall skal være behandlet før deponering. Hva som menes med behandling er nærmere definert i avfallsforskriften § 9-3 punkt i). Hos HAF kjøres «inerte masser» direkte på deponi, for eksempel containere på Røssvollhei og i Korgen. Disse står i område for selvbetjening. Det samme gjelder slam fra rensianlegget som kjøres ubehandlet til deponi.

Avvik 6

HAF IKS kan ikke vise en systematisk registrering av størrelsen på den åpne deponiflaten

Avvik fra

- Tillatelsens vilkår 3.2.1 punkt 4

Begrunnelse

Det skal foretas systematisk registrering av den åpne flaten på deponiet. Hos HAF er det ingen klar avgrensning mellom lagring av avfall og deponering. Flere avfallsfraksjoner lagres på deponioverflaten. Det kunne ikke legges frem noe kart med oversikt over hvordan deponiområdet brukes.

Avvik 7

Delvis kompostert treavfall brukes til midlertidig tildekking av avfall på deponi

Avvik fra

- tillatelsens vilkår 3.2.1.punkt 5

Begrunnelse

Masser som benyttes til midlertidig tildekking av avfallet skal være egnet til formålet. HAF definerer «oppsop» av treavfall som dekkmasser på deponiet. Denne massen er ubehandlet og ikke egnet som dekkmasser.

Avvik 8

Farlig avfall som lagres på Røssvollhei mangler merking med kode og beskrivelse

Avvik fra

- Avfallsforskriften § 11-5 og vedlegg III punkt 6

Begrunnelse

I avfallsforskriften § 11-5 stilles det krav om forsvarlig oppbevaring mv. av farlig avfall, herunder at avfallet skal være merket, emballert og lagret slik at det ikke medfører fare for forurensning til omgivelsene. Farlig avfall lagres i plasthall på Røssvoll, i påvente av å fraktes til anlegget i Nordre gate. Enkelte av fraksjonene er merket med navn sprayet på veggen, men det mangler etikett på emballasjen med navn og avfallsstoffnummer/eal-kode.

Avvik 9

Selvetjeningsområdet for farlig avfall på Røssvollhei medfører risiko for sammenblanding av ulike typer flytende farlig avfall

Avvik fra

- Avfallsforskriften § 11-5

Begrunnelse

Ulike typer farlig avfall skal ikke blandes dersom det kan medføre fare for forurensning eller skape problemer for den videre håndteringen av avfallet. Privatpersoner kan levere farlig avfall på Røssvollhei på et eget avsatt område (container med åpen side). Det er markert hvor ulike fraksjoner skal plasseres, men oppbevaringsløsningen for blant annet bensin/diesel/frostvæske og annet flytende farlig avfall legger opp til at kunden selv kan tømme innholdet i over i IBC-containerne. Dette medfører risiko for sammenblanding av ulike typer farlig avfall. HAF IKS har ikke god nok kontroll på hva som faktisk blir helt opp i IBC-containerne.

Figur 2: selvbetjeningsområdet for levering av farlig avfall på Røssvollhei

Figur 3: oppbevaringsløsning som legger opp til tømming av flytende farlig avfall over i IBC.

Avvik 10

Korgen gjenbruksstasjon mangler journal på farlig avfall

Avvik fra

- Avfallsforskriften kapittel 11 vedlegg III punkt

Begrunnelse

Den som driver mottaksordningene skal føre journal som omfatter alle nødvendige opplysninger om farlig avfall. I Korgen kunne det ikke legges frem noen journal for farlig avfall.

Avvik 11

Korgen gjenbruksstasjon har ikke forsvarlig lagring av oljeholdig avfall

Avvik fra

- Avfallsforskriften § 11-5 og vedlegg III punkt 6

Begrunnelse

I avfallsforskriften § 11-5 stilles det krav om forsvarlig oppbevaring mv. av farlig avfall, herunder at avfallet skal være merket, emballert og lagret slik at det ikke medfører fare for forurensning til omgivelsene. I Korgen lagres oljeholdig avfall på fat. Disse stod plassert utenfor miljøcontaineren, var ikke merket med innhold og ikke sikret i tilfelle lekkasje.

Figur 4: oljeholdig avfall utenfor container

Avvik 12

HAF IKS kan ikke vise resultater av målinger av oljeinnholdet i utslippet fra oljeutskilleren

Avvik fra

- Avvik fra: tillatelsen av 29.10.2015 vilkår 9.1

Begrunnelse

Måling av utslipp fra oljeutskiller skal gjennomføres fire ganger per år. HAF kunne ikke legge frem resultater fra slik måling.

Anmerkninger

Følgende anmerkninger ble registrert under revisjonen:

Anmerkning 1

HAF IKS har ikke implementert en metode for å kontrollere om fastsatte mål på ytre miljø nås.

Referanse

- Internkontrollforskriften §5 andre ledd, punkt 4

Begrunnelse

HAF har enkelte mål for ytre miljø, men de er ikke nødvendigvis målbare og det er ikke satt i system hvordan målene skal følges opp og hvordan det sikres at målene nås.

Anmerkning 2

HAF IKS kan ikke dokumentere at de har et system som sikrer at alle ansatte har grunnleggende opplæring i virksomhetens HMS-arbeid.

Referanse

- Internkontrollforskriften § 5 andre ledd punkt 2

Begrunnelse

Det blir registrert opplærings skjemaer på nyansatte og vikarer, og det finnes en oversikt over hvilke kurs o.l. de ansatte har. Vi fikk forståelse for at det var litt «tilfeldig» om kurs ble registrert i oversikten, og det var ingen automatikk i at de ansatte visste om sertifikater og lignende skulle oppdateres. HAF kunne ikke legge frem en enkel oversikt over status på grunnleggende opplæring uten å eventuelt måtte lete i personalmappene.

Anmerkning 3

HAF IKS mangler en overordnet sammenstilling og evaluering av risikoforhold på ytre miljø

Referanse

- Interkontrollforskriften §5 andre ledd punkt 6

Begrunnelse

HAF har gjort risikovurdering på en stor andel av sine områder og arbeidsoperasjoner, men det kunne ikke legges frem noen overordnet sammenstilling og evaluering av det totale risikobildet på ytre miljø.

Anmerkning 4

HAF IKS mangler en overordnet sammenstilling og evaluering av registrerte avvik på ytre miljø.

Referanse

- Interkontrollforskriften § 5 andre ledd, punkt 7

Begrunnelse

Avvik registreres i stamina interaktiv. Under tilsynet kunne ikke HAF vise noen samlet oversikt over avvik som er registrert på ytre miljø, eller noen evaluering av registrering av avvik, effekt osv.

Anmerkning 5

Sortering av restavfall i «nettboкс» og lagring av restavfall som er sortert fra optibag-anlegget gir opphav til mye flygeavfall.

Referanse

- Tillatelsens vilkår 3.5.2

Begrunnelse

HAF sorterer restavfallet som kommer inn til Røssvollhei i en «nettboкс». Under tilsynet beskrev HAF at det var vanskelig å opprettholde et «tak» på nettboксen på grunn av snø o.l. Restavfallet blir dermed liggende delvis tilgjengelig for både fugler og vind, noe som gjør at det blir spredd avfall rundt på området. På tilsynstidspunktet var også hallen der det lagres avfall som har gjennomgått sortering i optibag-systemet full, noe som medførte at avfall lå ut av åpningen (se bilder under).

Figur 5: Avfall på Røssvollhei

Figur 6: avfall som er utsortert fra optibag-anlegget

Gjennomføring

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

Åpningsmøte

Åpningsmøtet ble avholdt 2.oktober hos HAF i Nordre gate. Her informerte Fylkesmannen om gjennomføringen av kontrollen. Videre ga HAF en presentasjon av virksomheten.

Intervjuer og verifikasjoner

I alt 7 personer ble intervjuet den 2-4 oktober. Det ble også foretatt verifikasjon på Røssvollhei, i Nordre gate og på gjenbruksstasjonen i Korgen.

Sluttmøte

Sluttmøtet ble avholdt den 5. oktober via Skype. Registrerte avvik og anmerkinger ble presentert. Fylkesmannen oppfattet det slik at HAF var innforståtte med avvik og anmerkinger som ble presentert på møtet. Det er ikke foretatt noen endringer i formuleringen av disse sett i forhold til det som ble presentert på møtet.

Oppsummering

Fylkesmannen takker selskapets representanter for et godt og konstruktivt samarbeid under hele revisjonen. Som nevnt i innledningen, er dette en avviksrapport og gir derfor ikke en totalvurdering av selskapets miljøarbeid eller miljøstatus.

Deltakere

Navn	Funksjon	Åpningsmøte	Intervju	Verifikasjon Røssvollhei	Verifikasjon Nordre gate	Verifikasjon Korgen	Sluttmøte
HAF IKS							
Knut Hatlen	Daglig leder	X	X				X
Kim Rainer Mattsson	Miljø- og kvalitetsleder	X	X		X	X	X
Trond Johansen	Driftsleder	X	X	X	X	X	X
Espen Martinsen	Driftsordinator		X				
Stig Edvardsen	Fagarbeider		X				
Johnny Jensen	Fagarbeider og verneombud		X	X	X		
Pål Tore Bjerkli	Fagarbeider		X				
Merethe Aasen	Miljøingeniør	X					X
	Operatør Korgen					X	
Fylkesmannen							
Anette Pettersen	Revisjonsleder	X	X	X	X	X	X
Marit Torsvik	Revisor	X	X	X	X	X	X